

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา แบบตัดขวาง ณ จุดเวลาใดเวลาหนึ่ง (Cross-sectional Descriptive Study)

กลุ่มตัวอย่างและการคัดเลือก

1. ประชากร (Population) และตัวอย่าง (Sample)

ประชากรศึกษา เป็นโรสเกนิหญิงและชายที่ทำงานอยู่ ตามสถานบริการทางเพศ จังหวัดภูเก็ต มีหลักฐานว่ามีอาชีพโรสเกนิจากการสำรวจของ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดภูเก็ต เมื่อเดือนมิถุนายน 2536 ปรากฏว่ามีจำนวนโรสเกนิหญิงจำนวน 1962 คน โรสเกนิชายจำนวน 139 คนจากสถานบริการทางเพศทั้งหมด 255 แห่ง ดังตารางที่ 3 แสดงจำนวนสถานบริการทางเพศและจำนวนโรสเกนิหญิง-ชาย จังหวัดภูเก็ต

2. กลุ่มตัวอย่าง

2.1 โรสเกนิหญิง จำนวน 332 คน ซึ่งขนาดของตัวอย่างคำนวณได้จากสูตร

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

(ใช้ในกรณีที่ไม่ทราบจำนวนประชากร)

(Taro Yamane 1973 : 725 อ้างถึงในบุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ 2527:63)

เมื่อ e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง (งานวิจัยนี้กำหนด = 0.05)

N = ขนาดของประชากร (โรสเกนิหญิงจำนวน 1962 คน)

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

แทนค่าในสูตรจะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างโรสเกนิหญิงดังนี้

$$n = \frac{1962}{1 + 1962 \times (.05)^2} = 332 \text{ คน}$$

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนสถานบริการทางเพศและจำนวนโสเภณีหญิงและชายจังหวัดภูเก็ต

สถานบริการทางเพศ	จำนวน (แห่ง)	จำนวนโสเภณีหญิง (คน)	จำนวนโสเภณีชาย (คน)
สำนักโสเภณี	4	37	-
โรงแรม	3	38	-
อาบอบนวด	3	145	-
นวดแผนโบราณ	15	399	-
บาร์ ไนท์คลับ	1	21	-
บาร์เบียร์	175	550	139
บาร์อะโรครัก	6	87	-
ร้านอาหาร	31	470	-
คอกเทลเลาจ์, ผับ, คาราโอเกะ	17	215	-
รวม	255	1962	139

ที่มา : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดภูเก็ต (สำรวจม.ย.36)

ซึ่งมีเทคนิคในการสุ่มตัวอย่างแบบ proportional stratified sampling ดังนี้

1. จัดกลุ่มสถานบริการทางเพศออกเป็น 5 ประเภท ตามลักษณะของบริการเวลาทำงานลักษณะของผู้ใช้บริการ ดังนี้

- กลุ่มที่ 1 สำนักโรสเกณี โรงแรม
- กลุ่มที่ 2 สถานอาบอบนวด นวดแผนโบราณ
- กลุ่มที่ 3 ในที่คลับ บาร์เปียร์ บาร์อะโรกรัก
- กลุ่มที่ 4 คอกเทลเลานจ์ ผับ คาราโอเกะ
- กลุ่มที่ 5 ร้านอาหาร

2. สุ่มตัวอย่างโรสเกณีหญิงจากสถานบริการทางเพศ แต่ละประเภท แบบ proportional random sampling โดยมีขั้นตอนดังนี้

สุ่มสถานบริการทางเพศแต่ละประเภทชนิด Simple random sampling โดยมีสถานบริการ เป็นหน่วยของการสุ่มให้ได้ จำนวนตัวอย่างของโรสเกณีหญิงตามสัดส่วนของประชากร ถ้าได้จำนวนโรสเกณีหญิง แต่ละประเภทไม่พอตามจำนวนตัวอย่างที่คำนวณได้ให้สุ่มสถานบริการทางเพศประเภทนั้น ๆ เพิ่มอีกจนได้จำนวนโรสเกณีหญิงไม่น้อยกว่าที่คำนวณได้

สัมภาษณ์โรสเกณีหญิงทุกคนที่ทำงานอยู่ตามสถานบริการทางเพศที่สุ่มได้ ซึ่งจำนวนตัวอย่างของโรสเกณีหญิง แต่ละประเภทที่คำนวณตามสัดส่วนของประชากรดังตารางแสดงจำนวนตัวอย่างของโรสเกณีหญิงแยกตามสถานบริการทางเพศดังนี้

ตารางที่ 3.2 แสดงจำนวนตัวอย่างของโรสเกณีหญิงจำแนกตามประเภทของสถานบริการทางเพศ

ประเภทสถานบริการ	จำนวนประชากร (คน)	ขนาดตัวอย่าง (คน)
สำนักโรสเกณี/โรงแรม	75	13
สถานอาบอบนวด/นวดแผนโบราณ	544	92
ในที่คลับ/บาร์เปียร์/บาร์อะโรกรัก	658	111
คอกเทลเลานจ์/ผับ/คาราโอเกะ	215	36
ร้านอาหาร	470	80
รวม	1,962	332

โดยกำหนดคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. สามารถฟังภาษาไทยรู้เรื่องและเข้าใจดี
2. ประกอบอาชีพให้บริการทางเพศ
3. เจ้าของสถานบริการทางเพศยินยอมให้เก็บข้อมูล และโรส เภณินหญิงและชายยินดีให้

ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์

2.2 โรส เภณินชาย สัมภาษณ์โรส เภณินชายทุกคนที่ทำงานอยู่ตามสถานบริการทางเพศต่าง ๆ ขณะที่ทำการศึกษาเท่านั้น จำนวนประมาณ 139 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยการค้นคว้าจากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พิจารณาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และตัวแปรที่ต้องการศึกษา คำถามมีทั้งปลายเปิดและปลายปิด ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปทางด้านประชากร เศรษฐกิจและสังคมของโรส เภณินหญิงและชาย มีลักษณะเป็นคำถามเลือกตอบและเติมข้อความ

ส่วนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ ได้แก่ ความหมาย สาเหตุ อาการ การติดต่อ การป้องกัน การรักษา ลักษณะเป็นคำถามให้เลือกตอบ

ส่วนที่ 3 ทักษะคิดเกี่ยวกับโรคเอดส์ ได้แก่ ความกลัวการติดเชื้อ HIV ความกลัวสังคมรังเกียจ การตระหนักถึงอันตรายสุขภาพ การตระหนักถึงภาวะเสี่ยง การป้องกัน ลักษณะของแบบสัมภาษณ์เป็นคำถามให้เลือกตอบเห็นด้วย ไม่แน่ใจไม่เห็นด้วย ซึ่งมีข้อความทั้งทางบวกและทางลบ

ส่วนที่ 4 พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการติดเชื้อโรคเอดส์ ได้แก่ การให้บริการทางเพศ ความถี่ของการมีเพศสัมพันธ์ การไฉ่ยาเสพติด การดื่มแอลกอฮอล์ การใช้ถุงยางอนามัย การป่วยเป็นกามโรค การตรวจสุขภาพ และการรักษาตัว ลักษณะเป็นคำถามเลือกตอบ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลตามสถานบริการทางเพศในจังหวัดภูเก็ตร่วมกับผู้ช่วยวิจัย จำนวน 4

คน ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2536 ถึงเดือนมกราคม 2537 โดยมีขั้นตอนการเก็บข้อมูลดังนี้

ขั้นเตรียมการ

1. ติดต่อขอหนังสือแนะนำตัวจาก ภาควิชาเวชศาสตร์ป้องกันและสังคม คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเพื่อขออนุญาตจากนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดภูเก็ต และขอความร่วมมือจาก งานกามโรคและเอดส์สำนักสาธารณสุขจังหวัดภูเก็ต
2. ขอความร่วมมือจากเจ้าของสถานบริการทางเพศ ที่ร่วมได้ในการเข้าไปสัมภาษณ์ โสเภณีหญิงและชาย ซึ่งสำนักงานสาธารณสุขภูเก็ตจะมีรายชื่อสถานบริการทางเพศแต่ละประเภท พร้อมทั้งจำนวนโสเภณีหญิงและชาย ที่ทำงานอยู่ตามสถานบริการทางเพศนั้น ๆ
3. ประชุมทีมวิจัยเพื่อชี้แจง แนะนำ ท้าความเข้าใจวิธีการสัมภาษณ์ การใช้แบบ สัมภาษณ์แต่ละข้อตลอดจนกลวิธีในการเข้าไปสัมภาษณ์โสเภณีหญิงและชาย

ขั้นตอนการ

1. เก็บข้อมูลของโสเภณีหญิง และชายที่คลินิกกามโรค สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ภูเก็ต คลินิกกามโรคโรงพยาบาลกะทู้ (ป่าตอง) คลินิกกามโรคสถานีนอนามัยตำบลกะรน
2. เก็บข้อมูลตามสถานบริการทางเพศ กรณีเก็บข้อมูลจากคลินิกกามโรคได้จำนวนตัวอย่างไม่ครบถ้วน เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างอาจไม่ได้รับบริการตรวจรักษาจากสถานบริการของทาง ราชการตั้งที่ได้กล่าวมาแล้ว
3. ในการเก็บข้อมูล จะเก็บข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างที่ยินยอมเข้าร่วมวิจัย ผู้วิจัยจะ สัมภาษณ์ โดยอ่านข้อความตามแบบสัมภาษณ์แต่ละข้อเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างเลือกตอบคำถาม กรณีที่ กลุ่มตัวอย่างไม่เข้าใจคำถามสามารถซักถามได้ตลอดเวลา

การเก็บข้อมูลที่คลินิกกามโรค

เนื่องจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดภูเก็ต ได้ขอความร่วมมือ จากเจ้าของสถาน บริการทางเพศและกำหนดให้กลุ่มอาชีพขายบริการทางเพศต้องรับการตรวจสุขภาพทุก 2 สัปดาห์ ดังนั้นในช่วงแรกผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลจากคลินิกกามโรค โดยมีรายละเอียดการเก็บข้อมูลดังนี้

1. โสเภณีชาย เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์โสเภณีชายทุกคน ซึ่งมารับการตรวจรักษา ที่คลินิกกามโรค

2. วัสดุพิมพ์ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์วัสดุพิมพ์ทุกคน ซึ่งทำงานอยู่ตามสถานบริการทางเพศที่สุ่มได้

การเก็บข้อมูลที่สถานบริการทางเพศ

1. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยจะเก็บข้อมูลเพิ่มเติมที่สถานบริการทางเพศ เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่กำหนด โดยมีเจ้าหน้าที่งานการโรคและเอดส์ เป็นผู้นำทีมวิจัยไปยังสถานบริการทางเพศแต่ละแห่งที่สุ่มได้ และสัมภาษณ์วัสดุพิมพ์และชายที่หลีกเลี่ยงการสัมภาษณ์ที่คลินิกการโรค
2. สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในช่วงเวลา 13.00-22.00 น. โดยสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างทุกคนที่อยู่ขณะเข้าไปสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมข้อมูลพร้อมกับการตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องเรียบร้อยแล้ว นำมาลงรหัสบันทึกข้อมูลลงในแผ่นบันทึกข้อมูล (Diskette) แล้ววิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ และในการวิเคราะห์ข้อมูลได้ใช้สถิติดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของวัสดุพิมพ์ และชายใช้ค่า ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแล้วนำเสนอเป็นตาราง แล้วแต่ชนิดของข้อมูล
2. การวิเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิด, ไม่ทราบให้ 0 คะแนน วิเคราะห์คะแนนความรู้ โดยใช้ค่าเฉลี่ยเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบหาความสัมพันธ์กับตัวแปรอื่น ๆ โดยใช้ Chi-square test และเปรียบเทียบความรู้ระหว่างวัสดุพิมพ์และชาย โดยใช้ t-test

การแบ่งระดับความรู้ จะแบ่งแบบอิงกลุ่มโดยการใช้ค่าเฉลี่ยกับส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

(บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ 2535)

- ระดับคะแนน $< \bar{x} - 1 \text{ S.D.}$ ถือว่ามีความรู้ระดับต่ำ
- ระดับคะแนน $\bar{x} \pm 1 \text{ S.D.}$ ถือว่ามีความรู้ระดับปานกลาง
- ระดับคะแนน $> \bar{x} + 1 \text{ S.D.}$ ถือว่ามีความรู้ระดับสูง

3. การวิเคราะห์ ทศนคติเกี่ยวกับโรคเอดส์ ซึ่งมีข้อความทางบวกและทางลบ ค่าถามลักษณะเชิงบวกให้คะแนนดังนี้

-เห็นด้วย ำให้คะแนนเท่ากับ 3 คะแนน

-ไม่แน่ใจ " 2 คะแนน

-ไม่เห็นด้วย " 1 คะแนน

คำถามลักษณะ เจริญลปให้คะแนนดังนี้

-เห็นด้วย ำให้คะแนนเท่ากับ 1 คะแนน

-ไม่แน่ใจ ำให้คะแนนเท่ากับ 2 คะแนน

-ไม่เห็นด้วย " 3 คะแนน

วิเคราะห์คะแนนทัศนคติ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทดสอบหาความสัมพันธ์กับตัวแปรอื่น ๆ โดยใช้ Chi-square test และเปรียบเทียบทัศนคติระหว่างโสภณหญิงและชาย โดยใช้ t-test

การแบ่งระดับทัศนคติ จะแบ่งแบบอิงกลุ่มโดยการใช้ค่าเฉลี่ยกับส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (บุญธรรม กิจปรีดาปริสุทธิ์ 2535:215-217)

-ระดับคะแนน $< \bar{x} - 1 \text{ S.D.}$ ถือว่ามีทัศนคติระดับต่ำ

-ระดับคะแนน $\bar{x} \pm 1 \text{ S.D.}$ ถือว่ามีทัศนคติระดับปานกลาง

-ระดับคะแนน $> \bar{x} + 1 \text{ S.D.}$ ถือว่ามีทัศนคติระดับสูง

4. การวิเคราะห์พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการติดเชื้อโรคเอดส์

วิเคราะห์เป็นรายข้อโดยใช้ค่า ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วแต่ชนิดของข้อมูล ทดสอบหาความสัมพันธ์กับตัวแปรอื่น โดยใช้ Chi-square test และเปรียบเทียบพฤติกรรมเกี่ยวกับโรคเอดส์ระหว่าง โสภณหญิงและชาย โดยใช้ Chi-square test และ t-test แล้วแต่ชนิดของข้อมูล